

Дорогами і стежками Закарпаття

(Продовження)

На третій день подорожі група пройшла маршрутом Мукачеве — Долина нарцисів — Хуст — Мукачеве.

Третє за величиною в області місто Хуст. Як укріплення Хуст існувало вже в X — XII ст.. Тут було споруджено замок, руїни якого і сьогодні піднімаються над містом. У 1919 році в Хусті відбувся Всекарпатський з'їзд, який висловився за возз'єднання з Україною, а у 1939 році місто на короткий час стало столицею Карпатської України. Про ті часи нагадує обеліск загиблим патріотам на знаменитому Красному Полі. На цьому полі в березні 1939 року відбулися вирішальні бойові дії між захисниками Карпатської України — карпатськими січовиками і регулярною угорською армією.

XII ст. датується Хустський замок, який височить на 150-метровій крутій горі. Останній татарський набіг в цих місцях відбувся у 1717 р., а у 1766 р. замок несподівано припинив своє існування: в пороховий погріб ударила блискавка.

На під'їзді до міста Хуст наша група зупинилася в селі Іза, жителі якого спеціалізуються на лозоплетінні. Місцеві вироби з лози відомі далеко за межами Закарпаття. Поблизу села в спеціалізованому мисливському господарстві розводять плямистих оленів, завезених у 1982 р. з Калінінградської області. Неповдалі, в урочищі Кіреші, знаходиться славнозвісна Долина Нарцисів, яка включена до складу Карпатського біосферного заповідника. Долина Нарцисів — це 256 гектарів нарциса вузьколистого, який розквітає в кінці квітня - на початку травня. Це єдине заповідне місце в Європі, де нарциси ростуть у природних умовах.

Далі маршрут пролягав до Ужгорода. Огляд міста, заснованого понад 1100 років тому, вимагав окремої екскурсії. Неповний перелік його екскурсійних об'єктів включає: замок-фортеця X-XVII століть, кафедральний собор XVII ст., побудований у стилі ренесансу, та резиденція єпископа (1644 р.) у стилі бароко, будівля колишнього комітатського управління, споруджена в 1809 р. Значним пам'ятником архітектури та монументального живопису XII-XV ст. є Горянська ротонда. В Ужгороді ми відвідали краєзнавчий музей, музей народної архітектури і побуту, де ознайомились з архітектурою кожної етнографічної групи населення Закарпаття і з прекрасним зразком храмового дерев'яного зодчества — церквою XVIII ст.

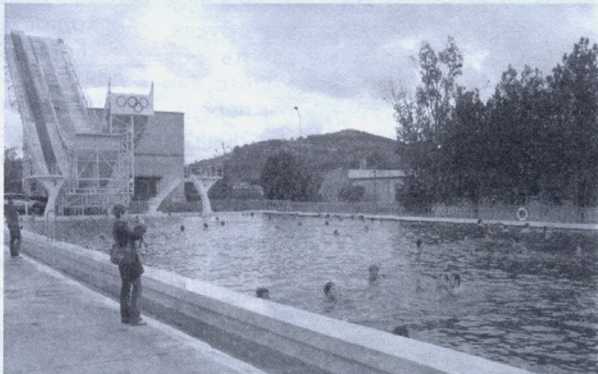
Історія Ужгородського замку теж налічує більше 1000 років. У VII—IX ст. на Замковій горі було розташовано городище білих хорватів, на початку X ст. тут була резиденція слов'янського князя Лаборця. Замок неодноразово перебудовувався і сучасного вигляду набув наприкінці XVII ст. Найдовше володарювали в Ужгороді графи Другети, що приїхали з Італії, та їх нащадки (1322 — 1691 рр.). У 1679 — 1685 рр. граф Імре Текелі очолював антигабсбурзьке антикатолицьке

повстання. До 1762 р. в ньому розміщався австрійський гарнізон, а пізніше — греко-католицький єпископат і духовна семінарія.

За 12 км від Ужгорода на висоті 125 м над долиною річки Уж знаходиться Невицький замок, що датується XIII ст. - історичний і воєнно-архітектурний пам'ятник середньовіччя. По одній з легенд у замку, побудованому слов'янською княгинєю, врятувались дівчата з навколишніх сіл під час раптового нападу ворогів і він дістав назву «Невицький», тобто замок невісток. Іншою легендарною господаркою фортеці була жорстока турчанка на ім'я Поган — дівча. Фактичний матеріал містить наступні відомості: перша документальна згадка про фортецю датується 1274 р., в XIV ст. всі дерев'яні укріплення замінили на кам'яні, а в 1644 р. замок зруйнували війська трансільванського князя Дьєрдя II Ракоці і з того часу він більше не відбудовувався. Щоб зберегти вежі донжон (головна) та ронделла над ними було споруджено дах у 1924 р., але в іншому первісна архітектура старовинної споруди не змінилася.

Цікаво було дізнатися, що тільки на протязі XX ст. Закарпатська область входила до складу шести державних утворень. На цьому ґрунті існує маса різних анекдотичних історій. Наприклад, про жінку з Австро-Угорщини, яка вийшла заміж в Чехословаччині, народила дітей в Угорщині, працювала в радянському колгоспі, пенсію отримує в Україні, причому жодного разу не покидала меж рідного села. В такій ситуації важко набути відчуття патріотизму по відношенню до певної держави.

Частково з причини частої зміни державної приналежності своєрідним є і національний склад населення, мовне питання. В області проживають представники більш ніж 40 національностей. Найчисельнішим етносом є українці, частка яких становить 78% - 79%. Чисельність інших етносів: угорці — 12,5%; росіяни — 4%; румуни — 2,4%; цигани — 1%; словаки — 0,6%, решту складають інші етноси. Корінне населення Закарпаття має назву — русини.



Нові враження та позитивні емоції отримала наша група від цієї туристичної поїздки. І тому клуб «Дозвілля» планує подальші подорожі шляхами країни, адже вони набувають все більшої популярності.

Кіреєва С.М., заступник директора бібліотеки, керівник краєзнавчо-туристичного клубу "Дозвілля"